

grajati v kletki za obložence. Sprva je skušal izpuliti železne droge pri kletki, nato se je z neverjetno naglico začel slati; kakor bi trenil, je stal pred porotniki in občinstvom, med katerimi je bilo mnogo žensk, nag kakor Adam v paradizu. Nenavaden prizor je povzročil v sodni dvorani nepopisen vik in krik; moški so vpili ali: se smeja, ženske so kričale drle proti vratom, stari, ki je pričala, se je pa skrila pod porotniško klop. Šele ko se je orožnikom posrečilo obvladati besneža in ga spraviti iz dvorane, sta hrup in zmešnjava polegla.

Gospodarstvo.

IZHOD IZ KRIZE.

Gospodarska in politična kriza, ki pretresa ves svet v povojni dobi, ima v tehničnem pogledu svoje korenine prav za prav v denarni krizi. Denar mora biti v pravem razmerju s produkcijo in konsumom, kar pa ni niti v slučaju inflacije, niti v slučaju zlate valute. Dokazovati škodljivost poplave z malo ali nič vrednimi bankovci (inflacije), je sedaj popolnoma nepotrebno, ker so nam to praktično pokazale tozadevne gospodarske krize v raznih državah in predvsem v Rusiji, na Nemškem in v Avstriji.

Te po inflaciji povzročene gospodarske krize pa so, ne le javno mnenje, temveč celo učene ekonomiste zavele v zmotu, da je mogoče vzpostaviti gospodarsko ravnovesje le s pomočjo »zdrave« zlate valute. Čeprav smo morali zadnja leta opazovati, da imajo tudi države s trdno valuto ogromne gospodarske težave, ki seveda zelo neugodno vplivajo tudi na njih politični položaj, vendar se misli, da te težave (n. pr. velika in kronična brezposelnost v Angliji) niso povzročene od zlate valute dotičnih držav, temveč od slabih valut v drugih konkurenčnih državah. To mnenje čitamo tudi v članku »Pred novo gospodarsko krizo v Nemčiji«, objavljenem v »Edinosti« z dne 16. t. m. Članek, ki govori o začetenjosti se gospodarski krizi v Nemčiji, katere je po polomu papirnatih marke zopet uvela zlato valuto, pravi, da je »prava smola za nemško industrijo ta, da je Nemčija obdana od sosedov s takozvano »slabo« valuto, to so Francija, Italija, Poljska.« Dalje čitamo v istem članku sledeče konstatacije: »Na sploh se (v Nemčiji) namreč opazja pomanjkanje denarja in kapitalov.« ...in pri tem pomanjkanju denarja trpe vse industrijske panoge. »Tvorilnice ne morejo razpečavati svojih izdelkov in treba je odpuščati delavce.« ...mnoge akcijske družbe ne izplačujejo več dividend... »V Porurju je vse polno zalag premoaga (8 milijonov tonelov, t. j. 80 milijonov kvintalov!), ki ne najdejo kupcev, zakaj nemški premoag ne more tekmovali na inozemskih trgih.« ...zaloga blaga se kopičijo v skladiščih.«

»Koncem koncev si mnogi industrijalci že nazaj dobo inflacije in nizko valuto.« »Dokaz, da je nizka valuta boljša od visoke, nam nudita Francija in Italija.« »Industrijalci, ki potrebujejo kreditov, zahtevajo, naj državna banka pomnoži število bankovcev, toda državna banka se temu upira, ker bi bila nova valuta v nevarnosti.« Vse, kar sem tukaj navedel in tudi razvijajoče se gospodarske razmere v Rusiji in Avstriji, ki ste tudi vzpostavili zlato valuto, dokazuje, da je zdrava, na zlato sloneča valuta, če ne še bolj, pa gotovo vsaj toliko škodljiva narodnemu gospodarstvu kakor inflacija. Pa tudi gospodarski položaj Italije, Francije in Jugoslavije (da se omejim le na države, čijih razmere so naši javnosti bolj znane) nam dokazuje to, čeprav nimajo te države še zlate valute. Ze dejstvo, da se je valuta v teh državah več ali manj ustalila, vpliva škodljivo na njih gospodarski razvoj in vedno glasnejše se v teh državah oglašajo produktivni krogi z zahtevami po večjem kreditu in večji množini denarja, kar pa bi dosledno in po dosedanjih šabloni izvajano dovedlo do istega denarnega poloma kakor na Ruskem in v Nemčiji.

Zgodovina poslednjih let nam je torej praktično dokazala, da ne moremo več izhajati niti s trdno, zlato in niti ne s padajočo papirnatno, na kreditu slonečo, valuto. Glede zlate valute pa je ta praktični dokaz le relativen, t. j. mi nimamo še praktičnega dokaza za to, da bi bila zlata valuta škodljiva tudi v slučaju, da bi zavladala v vseh državah. Ker pa vidimo v državah, ki so izšle finančno oslabilene iz svetovne vojne, kakor n. pr. Italija in Jugoslavija, da že relativna stabilizacija valute povzroča pomanjkanje denarja in zastoj v narodnem gospodarstvu, si lahko predstavljamo, da bi s pomočjo zlate podlage dosežena absolutna in definitivna stabilizacija valute povzročila gospodarski polom in popolno gospodarsko in politično zasušitev teh držav Angliji in Ameriki. Kakor v Nemčiji, tako bi tudi v teh finančno slabših državah postala šterling in dolar absolutna gospodarska položaja in sicer zato, ker bi mogle take države pri sedanjih razmerah le s pomočjo, t. j. s posojili anglo-amerikanskih bankirjev priti do zlate valute. To nam dokazujejo tudi sledeči citati iz zgoraj navedenega članka: »Zato je bilo v interesu poslednjih (Angležev, Francozov in Amerikancev), da papirnat marke propade in jo nadomesti zlata valuta. Končna ofenziva proti papirnatim markam je zatorej prišla iz inozemstva.« »Domneva, da skušajo inozemski kapitalisti uničiti sedanjo »slabotno« liro, da bi pristili Italijo uvesti zlato valuto, je prav verjetna.« Se verjetnejša postaja ta domneva, ako prečitamo članek, ki ga je objavil londonski »Times« (glavno glasilo angleških bankirjev) od 13. t. m. o vprašanju italijanske valute. »Times« trdi, da je glavna naloga novega italijanskega finančnega ministra, da zopet uvede zlato valuto. »Dokler ne bo imela Italija zlato valute — pravi omenjeni list — ne bo mogoče avtomatično in dejansko jamstvo proti inflaciji.« »Vzpostavila zlato valute bi

Italiji v kratkem času mnogo več koristila, nego dobra administrativna politika. Zgodovina nam dokazuje — zaključuje »Times« —, da se da z zlatom zjamčena valuta vedno uspešno ščititi, medtem ko je v nasprotnem slučaju vedno podvržena vsakovrstnim manevrom.« Londonski bankirji in angleški industrijalci že vedo, kaj bi bilo njim koristno!

Finančno šibke države si torej ne morejo pomagati niti z zlato valuto niti s papirnatim denarjem brez trdne podlage; zlata valuta povzroča pomanjkanje denarja, zastoj narodnega gospodarstva in odvisnost od močnejšega inozemskega kapitalizma; denar brez trdne podlage pa je podvržen včasih hitrejši, včasih počasnejši devalvaciji, ki ga prej ali slej uniči, kar pomeni, da je tak denar le provizoričen in da moramo biti pripravljeni na to, da ostanemo nekega dne, ako si drugače ne pomagamo, sploh brez denarja.

Za ureditev, razvoj in napredek narodnega gospodarstva pa je neobhodno potrebno: prvič, da imamo denar s stalno vrednostjo in drugič, da ga imamo dovolj, t. j. toliko, kolikor ga potrebuje neovirani gospodarski promet.

Tudi velike nove milijardne emisije denarja brez zlate podlage bi ne povzročile devalvacije, ako bi se novoizdani denar pravilno uporabljal v produktivne svrhe. Treba je še pojasniti, kako naj bi se nove emisije denarja izvršile, da bi večja množina v prometu nahajajočega se denarja ne povzročila devalvacije.

V svrhu pravilne rešitve tega vprašanja je treba najprej rešiti drugo vprašanje in sicer: kje tiči vzrok zastoja narodnega gospodarstva? Odgovor na to vprašanje je kratak in jasev: v nakopičenosti zaloga nerazprodanega blaga. Ako bi mogli producenti razprodati to blago, bi dobili denar za nadaljevanje produkcije in gospodarstvo bi se nemoteno dalje razvijalo. V to potrebnega denarja pa ni v prometu, oziroma ga ni v rokah tistih konsumentov, ki bi radi kupili in porabili nakopičene zaloge blaga in se kvečjemu nahaja v blagajnah takih spekulantov, ki nimajo interesa kupiti to blago, ker so izračunili, da bi jim taka kupčija prinesla premalo dobička.

In ravno tukaj bi morala poseči vmes država s pomočjo emisije novih bankovcev. V interesu narodnega gospodarstva in splošne blaginje vseh državljanov bi morala namreč država pooblastiti emisijsko banko, da izda toliko novega papirnatega denarja, kolikor ga je treba za nakup nerazprodanih zaloga blaga. S tem denarjem bi emisijska banka potom posebnega, za to urejenega oddelka nakupila nerazprodano blago po normalnih cenah in ga spravila v svoja skladišča. Tako bi se v prometu pojavila nova množina denarja, ki bi odgovarjala vrednosti v bančnih skladiščih spravljene blaga in s katero bi mogli konsumenti, ki bi po različnih poteh prišli do tega novoizdanega denarja, nakupiti blago iz bančnih zaloga, torej tisto blago, ki je ležalo prej pri producentih in za nakup katerega ni bilo v prometu potrebnega denarja.

Na ta način bi prišli do novega polnovrednega denarja, ki ne bi bil podvržen devalvaciji, ki bi bil v pravem razmerju s produkcijo in konsumom in za doseg tega terga je potrebno, da se prodamo anglo-amerikanskim bankirjem.

X. Y.

TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU

ulica Torrebianca št. 19 Telefon št. 4439, ima v zalogi:

Orehove tropine po L 150.— za 100 kg. la-

neno seme, otrobi, pšenico.

Ptiče krmo: luščen oves, ogorščico (ravi-

zon), konoplje.

Semena: jesenske repe okrogle in dolge, sa-

late endivije, spinate širokolistne, seme

čebule rumene in bele, zgodnjih in kasnih bro-

kol, cvetočega karfiola, motovilca, zgodnje-

ga nizkega graha itd.

Zveplo, dvakrat rafinirano in ventilirano,

preizkušeno z 99.57% čistosti, modro galico.

Kose Merkur in raznih drugih znamk.

Umetna gnojila: superfosfat, kalijevo sol in

čilski soliter.

Kmetijske stroje: slamoreznice, pluge itd.

Sape okoličanske in kraške in razno kme-

tjsko orodje.

Zveplene (nekapajoče) azbestne trave.

Bisulin. Pravi nemški bisulin, zdravilo za na

splošnih obolenih živino.

Tržaška kmetijska družba

v Trstu, Torrebianca št. 19 in Raffineria št. 7.

DAROVI

Ivan Milič, vaški načelnik vasi Repnič, je

daroval L 5 za Solsko društvo.

Vas Repnič je potom svojega vaškega načel-

nika g. Ivana Miliča plačala L 200 kot usta-

novnino Solskega društva.

G. Ivam Zwölfi, Postojna, daruje potom Za-

družne Zveze v Trstu L 47 za Sol. društvo.

G. Sosič A., Zagorje, daroval L 53 za Sol.

drštvo.

N. N. dodal L 11.80, skupno Lit 60.— za

»Solsko društvo«. Srčna hvala!

Borzna poročila.

DEVIZE:

Trst, 29. 7. Amsterdam od 1980.— do 1110.— Bel-

gija od 126.— do 128.— Paris 129.— do 129.50

London od 132.50 do 133.20 New York od 27.30

do 27.45; Španija od 390.— do 400.—; Švica od

530.— do 535.—; Atene od 41.— do 43.—; Berlin

od 640.— do 650.—; Bukarešt od 13.50 do 14.—;

Praga od 80.60 do 81.10; Ogrska od 0.0375 do

0.0380; Dunaj od 0.0380 do 0.0390; Zagreb od

49.30 do 49.80.

VALUTA:

Trst, 29. 7. 1925. Avstrijske krone od 0.0380

do 0.0390; dinarji od 48.— do 49.50; dolarji od 27.30

do 27.40; novci po 30 frankov od 106.— do 110.—;

funt sterling od 132.75 do 133.—.

Benečijske obveznice 69.50.

Pravimo Vam samo to:
Predno kupite

Pohištvo

oglejte si največjo izbero pri

M. STEINER

Via Geppa 15 in 17 Via Geppa 15 in 17

ETERNIT

Edini material za kritje streh

Zaloga: Trst, Via Milano št. 12

V. JANACH in DRUG. (399)

Srebrn denar,
zlato, briljante

kupuje po najvišjih cenah edino

Alojzij Povh

na Piazza Garibaldi št. 2

prvo nadstropje (62)

Predno kaj nakupite, obiščite

Veliko skladišče pohištva

ALESSANDRO LEVI MINZI

Via Rectori št. 1 — Via Maicanon št. 7-13

Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva

v veliki izbi.

TRGOVSKO OBRTNA ZADRUGA v TRSTU

registrovana zadruga z neomejenim jamstvom

VIA PIERLUIGI DA PALESTRINA 4, pritličje

Obrestuje hranilne vloge, počenši s 1. januarjem 1925 po

4 1/2

Večje vloge, vezane na odpoved, po dogovoru.

Davek na obresti plačuje zavod sam.

Trgovcem in obrtnikom otvara tekoče čekovne račune.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v **Dinarjih** ter jih obrestuje najugodnejše.

Daje posojila na menično poroštvo, zastavo vrednostnih papirjev,

ali dragocenosti in vknjižbe. Eskomptira trgovske efekte.

Uradne ure od 9-1 in od 3 1/2-5 1/2 pop. Poštno-hran. račun št 11/1327. Telefon 16-04.

TISKARNA „EDINOST“ v TRSTU

Izvršuje vsa tiskarska dela v najmodernejem stilu kakor
tudi v večbarvnem tisku. Razpolaga z najmodernejšimi stroji,
črkami, Linotype, stereotipijo ter rotacijskim strojem.
Vsa naročila se izvršujejo točno in po zmernih cenah.

Ulica S. Francesco d'Assisi 20

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Glavnica in rezerva Dinarjev 60.000.000.—

Telefon: 5-18, 22-98

PODRUŽNICA V TRSTU

CENTRALA V LJUBLJANI

Glavnica in rezerva Dinarjev 60.000.000.—

Telefon: 5-18, 22-98

Obrestuje vloge na vložnih knjižicah po 4 %, na tekočih računih po 4 1/2 %
vezane vloge po dogovoru. - Prejema DINARJE na tekoči račun in jih obre-
stuje po dogovoru. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice:

GORICA, Brežice, Celje,

Cernomelj, Kranj, Logatec

Maribor

Najprikladnejša zveza z Jugoslavijo

Blagajna je odprta od 9%—12%, in od 14%—16

Podružnice:

Metković, Novi Sad, Ptuj,

Sarajevo, Split

DAROVI ZA BIRMO
velika izbira, cene nizke
Ivan Bizjak, Postojna

Pastificio Bolognese
Via Madonna 5.

VELIKA LIKVIDACIJA

lončevine, testenin, konserv, sira,

moke, mila in drugih jestvin.

Blago najboljšje vrste in po najniž-

jih cenah. 538

PREPRIČAJTE SE!!

Ako kvarijo vaš obraz

mozolčki

madeži

pege

trdnice

efelis

bule

tvori

eczemi

in vsi v to vrsto spadajoči kožni izbruhi,
ki skrivajo lepoto obraza in škodijo meh-
kobi kože in ki se porajajo posebno v
vročih mesecih vsled močnega solca, se
zdravijo uspešno z antifelidno vodo
»Peartinax«, ki je gotovo sredstvo, rabljivo
z največjo lahkoto in ki je na prodaj v vseh
lekarnah. 66

Priporočljive trdke

„Adria čevlji“

trgovina

GORICA — Corso Verdi 32

Posobnost: Velika zaloga raznih čevljev za sport

Narodna tiskarna združena s knjigovozništvom

GORICA — Via C. Favetti 9.

Narodna knjigarna združena s papirnico

GORICA — Via G. Carducci 7.

BREŠČAK ANTON

Zaloga in tovarna pohištva

GORICA — Via G. Carducci 14.

Brata CEJ

slikarja

GORICA — Via Ascoli 5.

KOZMAN MIHA

Kmečko leseno orodje in kuhinjska

posoda

GORICA — Via Rastello 27.

KRUŠIČ in SIN

krojaška mojstra

GORICA — Corso Emanuele III. 37.

ŠULIGOJ JAKOB

urar in zlatar

GORICA — Via Carducci 19.

SAUNIG BRUNO

Zaloga usnja, čevljarskih in sedlarskih

potrebščin, sveč, voska i. t. d.

GORICA — Via G. Carducci 7.

ANTON KOREN nasl.

Zaloga stekla, porcelana in kuhinjske

posode

GORICA — Via G. Carducci 4.

KERŠEVANI JOSIP

Dvokolesa, živalni stroji, puške

GORICA — Piazza Cavour 9.

ČUK ELIJA

živalni stroji in dvokolesa

GORICA — Piazza Cavour št. 9.

DRAŠČIK KARL

pekarna in slaščičarna

GORICA — Via Carducci 21.

PAHOR LOJZE

najmodernejša krojačnica v

GORICI — Via Morelli 4.

JAKOB BRATUŽ

pekarna in slaščičarna

GORICA — ul. Mamelli 6. (Solska ul.)

MAVRIČ ANDREJ